

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. Vtrum in missione invisibili, personæ divinæ, ratione gratiæ, fiant specialiter, etiam secundum substantiam suam, præsentés in anima justí?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

gratia sanctificanti, & totam ejus sanctitatem A in templo, ut docet Augustinus Epist. 57. ubi ait illi ad templum Dei non pertinent, qui cognoscunt Deum, non sicut Deum glorificant.

Objicies secundò : Personæ divinæ habent
27 specialem præsentiam in creatura rationali, independentem à gratia & charitate : Ergo missio invisibilis illarum fit non solum per gratiam & charitatem, sed etiam per alia dona ab illis separabilia. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur, Spiritus Sanctus fit speciali modo præsens animæ, cum per auxilium gratiæ illam movet ad actum attritionis supernaturalis, quam donum Dei esse, & Spiritus Sancti impulsam, docet Sacrosancta Synodus Tridentina
B sel. 4. cap. 4. Item Summo Pontifici, vel Concilio generali, res fidei definitivas, datur specialis quædam Spiritus Sancti assistentia & præsentia, ne in hujusmodi definitionibus errare possint, ut docetur in Tractatu de fide ; & tamen tunc non fit nova gratiæ & charitatis infusio. Denique per fidem, & per dilectionem Dei naturalem, Deus fit præsens animæ, ut cognitum in cognoscente, & amatum in amante : Sed hanc solum præsentiam habent personæ divinæ in anima per missionem invisibilem, ut docet D. Thomas hic art. 3. Ergo independentem à gratia & charitate personæ divinæ specialem præsentiam, & existentiam habent in nobis.

28 Respondeo quod licet personæ divinæ, independentem à gratia & charitate, specialem quandam præsentiam in creatura rationali habere possint, non tamen illam, quæ ad veram & propriè dictam missionem requiritur. Nam vera & propriè dicta missio requirit præsentiam specialem, quæ fit per modum mansionis & inhabitationis in anima, ut patet ex illo Joan. 14. Si quis diligit me, diligitur à Patre meo, & ad eum venimus, & mansionem apud eum faciemus : hæc autem præsentia & inhabitatio non fit nisi per gratiam sanctificantem ; per auxilium enim quò Spiritus Sanctus animam ad actum attritionis movet, nondum illum inhabitat, sed tantum ad ostium cordis pulsatur, juxta illud Apocal. 3. Ecce sto ad ostium, & pulso : unde Tridentinum loco citato loquens de contritione illa imperfecta, quæ attritio appellatur, dicit illum esse Spiritus Sancti impulsam, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis. Idem dicendum est de speciali illa Spiritus Sancti assistentia, quæ datur Summo Pontifici, aut Concilio generali, ad res fidei definiendas ; per illam enim Spiritus Sanctus non inhabitat animam, sed tantum intellectum movet, instruit, ac dirigit, ne in veritatis cognitione aberrerit : unde talis præsentia specialem missionem non requirit, sed pertinet ad generalem Dei præsentiam, quæ Deus est in rebus per operationem.

Cum autem aliquis fidei informis & dilectionis naturalis actus elicit, habet quidem Deum præsentem in anima, ut cognitum in cognoscente, & amatum in amante, sed non cognitione & amore ex perfecta amicitia procedentibus, de quibus solum in præsentiloquitur D. Thomas, dum docet per missionem invisibilem, Deum fieri præsentem animæ, ut cognitum in cognoscente, & amatum in amante, ut infra patebit. Adde quod, ad veram & propriè dictam missionem, requiritur quòd Deus in anima tanquam in templo suo inhabitet, ut patet ex supra dictis : per fidem autem informem, aut dilectionem naturalem, Deus non habitat in anima tanquam

§. III.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis colliges, triplicem dari in homine invisibilem divinarum personarum missionem. Prima fit in Baptismo, vel in prima peccatoris justificatione : tunc enim personæ divinæ incipiunt speciali modo præsentem esse in anima, per gratiam mundata & sanctificata, & in ea ut in templo suo habitare.

Secunda fit quando homo justificatus novum gratiæ augmentum acquirit, seu cum de novo proficit in gratia ; sive intensive, perfectiores actus charitatis eliciendo ; sive extensive, dum ad novum aliquod munus aut statum excellentem assumitur, puta cum in Sacerdotem vel Episcopum consecratur, vel cum omnino renuntiat, & religiosus efficitur, ut docet D. Thomas hic art. 6, ad 2. tunc enim Deus in illo, tanquam in templo suo, modo aliquo specialissimo incipit habitare, ut eleganter declarat D. Bernardus Serm. 6. de Dedicacione, in quo fratres suos alloquens, sic ait : *Domestica nobis celebrata ; dedicatio domus nostra ; magis autem domestica vestra ipsorum dedicatio : vestra si quidem illa aspersio, vestra illa benedictio, vestra consecratio fuit, quæ per manus Sacerdotum celebrata Pontificum, etiam hodie amplexum redditu votivè laudibus ad memoriam revocatur.*

Tertia denique missio est illa quæ fit in Beatitudine in ipso beatitudinis principio, in quo Deus incipit esse novo modo in anima, per unionem essentia suæ, in ratione speciei intelligibilis, tum etiam post beatitudinem adeptam, per variâ charismata & dona gratiæ, seu novas revelationes quam accipit Beatus extra verbum, in quibus etiam communicatur Deus novo modo, secundum manifestationem aliquorum effectuum, qui ad ipsum statum beatitudinis ordinantur, ut etiam docet D. Thomas hic art. 6. in responsi. ad 3. ubi ait : *Ad Beatitudinem facta missio invisibilis, in ipso principio beatitudinis. Postmodum autem ad eos fit missio invisibilis, non secundum manifestationem gratiæ, sed secundum quod aliqua mysteria eis revelantur de novo.*

ARTICULUS III.

Virum in missione invisibili, personæ divinæ, ratione gratiæ, fiant specialiter, etiam secundum substantiam suam, præsens in anima justus

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Supponimus ut certum, quod cum mittitur personæ divinæ, non solum dona creata gratiæ, sed etiam ipsæ personæ divinæ & increata nobis dantur, ut expressè docent Magister sententiarum in I. distinctione 14. & D. Thomas ibidem ; Ratioque id suadet. Tum quia Scriptura dicit Spiritum Sanctum esse in nobis ut in templo suo ; quod de donis gratiæ non potest verificari, ut pote cum templum non consecratur

etiam quod fieri potest, per inseparabilem presentiam, & conjunctionem substantialem; si cognitio & amor, quibus divinae personae dicuntur esse praesentes in, anima ad quam mittuntur, sicut cognitum in cognoscente, & amatum in amante, procedant, sicut de facto procedunt, ex perfectissima amicitia, non possunt non esse ibi eo ipso praesentes praesentia speciali simul & substantiali.

34 Confirmatur & magis illustratur haec ratio ex D. Thoma 1. 2. quaest. 28. art. 1. ad 2. ubi docet, quod amor amicitiae triplicem includit unionem: unam quam supponit, & quae est causa & fundamentum amoris, nempe unionem similitudinis: alteram quam formaliter facit, sive in qua formaliter consistit; amor enim (ut ait Augustinus) est junctura quaedam, duo aliqua copulans, & veluti vitta coccinea, ligans amantem cum amato: tertiam ad quam tendit, & quam desiderat; & haec est unio realis quam amans querit habere cum re amata. Unde, ut refert Philosophus 2. Politic. Aristophanes dixit, quod amantes desiderarent ex ambobus fieri unum, sed quia id non possunt praestare, ununtur inter se eo modo quo possunt, per conversationem scilicet, colloquia, & alia hujusmodi. Cum ergo amor Dei sit efficacissimus, & possit assequi quod intendit; ex vi gratiae & charitatis quam causat in anima, ei unitur, non solum objective & secundum affectum, sed etiam realiter & substantialiter: ita ut si per impossibile non esset illi praesens, ratione suae immanentiae, adhuc esset in ea specialissimo & realissimo modo; sicut specialiter & realiter est in Beatis per gloriam, & in Humanitate Christi per unionem hypostaticam.

35 Probatur tertio: In patria ratione charitatis personae divinae sunt praesentes animae justae, praesentia simul speciali & substantiali: Ergo & in via Consequencia est legitima: charitas enim viae & charitas patriae, sunt ejusdem speciei atomae, quia utrobique tendunt in Deum, ut est summum bonum in se ipso. Antecedens vero est manifestum, cum enim in patria anima per charitatem perfectissime fruatur Deo; fructu autem perfectissima Dei non sit nisi de Deo possessio secundum ejus substantiam, evidens relinquitur, Deum in patria, ratione charitatis, fieri praesentem animae justae, praesentia speciali simul & substantiali.

36 Confirmatur: Visio Beatifica exigit praesentiam ratione sui praesentiarum Dei, nedum objectivam, sed etiam entitativam & substantialem cum anima: Ergo & charitas, sive patriae, sive viae. Antecedens est certum: visio enim Beatifica exigit ratione speciei impressae, quae est ejus principium formale, & cujus vicem Deus immediate per suam substantiam supplet, unionem substantialem Dei cum intellectu Beati. Consequencia vero probatur: Nam, ut ait D. Thomas ubi supra in respon. ad 3. amor est magis unitivus, quam cognitio: Ergo si visio Beatifica, quia est cognitio perfectissima Dei, requirit ex se substantialem Dei praesentiam cum intellectu Beati, a fortiori perfectissimus amor amicitiae, quo Deus hominem justum diligit, exigeret realem & substantialem ejus praesentiam in anima justae.

37 Dices primo: Amor quo ex divina charitate diligitur proximus, non minus est perfecta amicitia, quam ille quo ex eadem charitate diligitur Deus; & tamen non requirit intimam, realem, & substantialem praesentiam proximi in volun-

A rate, sive anima, ipsum diligentis: Ergo nec illam requirit amor amicitiae, quo Deus ex charitate & gratia diligitur.

Sed negatur consequentia, & paritas: Ratio discriminis est, quia licet Deus & proximus eodem omnino habitu charitatis diligantur, Deus tamen amatur tanquam objectum primarium, & proximus tanquam secundarium: amicitia autem perfectissima non exigit necessario conjunctionem substantialem & intimam, nisi cum objecto primario dilecto.

Dices secundo: Gratia sanctificans, & omnia ipsius dona, sunt speciales effectus Dei: Ergo personae divinae non sunt aliter praesentes ratione donorum illorum in anima justae, quam modo generali, quo Deus ut agens primum est praesens singulis rebus per suam immanentiam.

Sed nego etiam consequentiam, licet enim gratia sanctificans cum suis donis, considerata in ratione effectus Dei, non dicatur aliam praesentiam divinam personarum in anima, quam illam quae Deo convenit, ratione immanentiae, & omnibus effectibus Dei communis est: quia tamen considerari potest insuper secundum quod tribuit animae cui inhaeret, quod cognoscit & diligit Deum, cognitione & amore ex perfectissima amicitia provenientibus. fit inde, ut praeter praesentiam Dei substantialem, in ratione primae & universalis causae, exigit insuper aliam quae est in ratione objecti, intimam quae ad suam entitativam praesentis potentiae.

Alia argumenta solum probant, cognitionem & amorem, quae non pertingunt ad rationem amicitiae perfectissimae, non exgere specialem praesentiam rei cognitae & amatae in cognoscente & amante: cum quo stat, quod cognitio & amor, quae sufficienter ad amicitiam perfectissimam, qualis est cognitio & amor Dei, quae eliduntur ab anima existente in gratia, necessario praesentiam illam exigant.

S. II.

Corollaria praecedentis doctrinae.

EX dictis colligitur primo, praeter tres modos generales, quibus Deus existit in rebus per essentiam, praesentiam, & potentiam, dari tres alios speciales, quibus sic speciali modo praesens creaturae intellectuali, scilicet per gratiam, per gloriam, & per unionem hypostaticam. Tres primi ad attributum immanentiae pertinent: alii duo speciales ad invisibiles divinarum personarum missiones spectant: tertius ad missionem visibilem Verbi Divini, quae in Incarnatione facta est. Per gratiam Deus est praesens animae, ut amicus & sponsus, & sicut cogitatur in cognoscente & amantem in amante, cognitione & amore ex perfecta amicitia profluentibus, ut antea explicatum est. Per gloriam mentibus Beatorum intimam & illabuntur, illique per modum speciei & formae intelligibilis, mirabili & ineffabili modo unitur, ut in articulo de visione Beatifica ostendimus. Per unionem vero hypostaticam Verbum Divinum copulat humanitatem eius; per modum substantiae & personalitatis conjungitur. Unde haec unio seu praesentia est omnium nobilissima & praestantissima. In justis enim & Beatis Deus praesens est per dona creata & accidentalia gratiae & gloriae: in Christo per gratiam increatam & substantialem. In aliis sic est, ut ipsi non sint Deus per essentiam, sed tantum per participationem.

Christo sic existit, ut ille sit verus Deus, ac naturalis Dei Filius. Denique careris per partes, Christo vero tota se infudit nedum gratia, sed etiam Divinitatis plenitudo; unde Palmista dicitur: Deus unxit illum præ cæteris confortibus & alijs Sanctos, quod inter caput & cetera membra discrimen observat. Sicut enim licet anima in se realiter & substantialiter singulis corporis partibus, in capite tamen, in quo viget omnes sensus, modo specialissimo residet: ita quævis in hominibus iustis & sanctis Deus sit per gratiam & charitatem substantialiter præsentis in Christo tamen, tanquam in capite, in quo sunt omnia charismata gratiarum, specialissimo modo inhabitat, secundum illud Apostoli ad Coloss. 2. *In ipso habitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter.* Unde Christi humanitas speciali titulo templum Divinitatis appellatur, juxta illud Christi Joan. 2. *Solvite templum hoc, & post triduum ædificabo illud:* quod Christus dicebat de templo corporis sui, ut ibidem subdit Evangelista.

Colligitur secundò, Modum quo Deus adest Summo Pontifici, aut Conciliis generalibus, res fieri definitibus, non esse ita nobilem & perfectum, ac illum quo præsens est animæ iusti. Primus enim est generalis, quo Deus adest ut Regens & Dominus: secundus specialis, quo præsens est tanquam Amicus & Sponsus. Per primum dat sua, per secundum dat scriptum, Primum præbet tantum lumen & sapientiam; alterò intendit charitatem & gratiam. Illo denique Deus solum movet, instruit & dirigit intellectum in veritatis cognitione aberret, isto verò animam mundat, ornat, sanctificat & consecrat, ut in ea, non solum tanquam in templo suo, sed etiam in celo resideat & inhabitet: sicut egregie expendit Augustinus in Plal. 122. explicans verba illa Palmistæ: *Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cælis. Quid, inquit, est cælum Dei? Omnis sancta anima: nam & Apostolus, quamvis in terra esset carne, cælum erat quia in illis Dominus sedens, per ipsum mundum ambulabat.*

Colligitur tertio, Animam per peccatum mortale, non solum creatæ gratiæ dona, sed ipsas etiam personas divinas & increatas amittere. Nam (ut supra ostendimus) per missionem invisibilem non solum dona creatæ gratiæ, sed ipsas etiam personas divini & increate dantur animæ, etiam illa specialissimo modo inhabitent, illisque tanquam bono sibi proprio ac peculiari, per actus

cognitionis & amoris perfuatur. Ergo dum homo peccat mortaliter, non solum perdit dona creatæ gratiæ & charitatis, sed ipsas etiam personas divinas & increatas. Licet enim post peccatum illæ sint adhuc præsentis animæ præsentia generalis, quæ ratione immensitatis Deo convenit; in illa tamen non resident amplius speciali illa, & mirabili, ac ineffabili præsentia, quam ratione gratiæ & charitatis habebant; nec anima tunc habet jus illis perfuendi, tanquam bono sibi proprio & peculiari. Unde amissio gratiæ est maxima omnium jaçturarum quæ fieri possunt. In aliis enim solum dona Dei perduntur: in ista ipsemet donator amittitur, & tres SS. Trinitatis personæ ab anima, in qua ut in templo specialiter habitabant, recedunt. Hinc egregie D. Bernardus in parvis sermonibus ait: *Est Trinitas creatrix, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, ex qua cecidit creatrix trinitas, memoria, ratio & voluntas. Et est trinitas per quam cecidit, videlicet suggestio, delectatio, & consensus: est trinitas in quam cecidit, scilicet impotentia, cæcitas, & immunditia. Denique trinitas per quam resurgit, nimirum fides, spes, & charitas.*

Addo, quod sicut per gratiam & charitatem fit in nobis mirabilis quædam circuminfectio seu mutua Dei in homine, & hominis in Deo existentia, ut apte declaratum est: ita pariter per peccatum fit mutua quædam separatio & elongatio hominis à Deo, & Dei ab homine: cum hoc tamen discrimine, quod circuminfectio gratiæ & charitatis incipit à Deo, qui prius hominē diligit, quàm ab homine diligatur, ut dicitur 1. Joan. 4. separatio verò mutua quæ fit per peccatum, incipit ab homine, qui prius detulit Deum, quàm ab illo deferatur, ut ex Augustino docet Tridentinum sessione 6. cap. 11.

Cætera quæ docet D. Thomas in hac questione, facilia sunt, & ex sola textus lectione percipi possunt. Unde hanc disputationem, & totum hunc Tractatum, his egregiis Augustini verbis, ex libro 1. de Trinitate desumptis, placet concludere. *Vbi quæritur unitas Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, nec periculosus alicubi erratur, nec laboriosus aliquid queritur, nec fructuosius aliquid invenitur. Non pigebit me sicubi hæsit, querere: nec pigebit sicubi errò, discere. Quisquæ ergo hoc audiit, vel legit, ubi pariter certus est, pergat mecum; ubi pariter hæsit, quærat mecum; ubi errorem suum cognoscit, redeat ad me; ubi meum, revocet me. Ita ingrediamur simul charitatis viam, tendentes ad eum, de quo scriptum est: quærite faciem eius semper*

*Disputatio
art. unico
in fine*

